

Važnost izvještaja o novčanom toku u praćenju poslovanja malih i srednjih poduzeća

Perković, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:618843>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij poduzetništvo

Ivan Perković

**VAŽNOST IZVJEŠTAJA O NOVČANOM TOKU U
PRAĆENJU POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA**

Završni rad

Osijek, 2020

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij poduzetništvo

Ivan Perković

**VAŽNOST IZVJEŠTAJA O NOVČANOM TOKU U
PRAĆENJU POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA**

Završni rad

Kolegij: Financiranje poduzetničkog pothvata

JMBAG: 0010222651

e-mail: iperkovic@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

Osijek, 2020

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study of entrepreneurship

Ivan Perković

**IMPORTANCE OF CASH FLOW STATEMENT IN
MONITORING BUSINESS OF SMALL AND MEDIUM
ENTERPRISES**

Final paper

Osijek, 2020

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta: Ivan Perković
JMBAG: 0010222651
OIB: 00318598419
e-mail za kontakt: ivan.perkovic12@yahoo.com
Naziv studija: Poduzetništvo
Naslov rada: Važnost izvještaja o novčanom toku u praćenju poslovanja malih i srednjih poduzeća
Mentorica završnog rada: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

U Osijeku, 2020. godine

Potpis _____

Važnost izvještaja o novčanom toku u praćenju poslovanja malih i srednjih poduzeća

SAŽETAK

Ovaj rad istražuje izvještaj o novčanim tokovima te koristi njegova sastavljanja za mala i srednja poduzeća. Cilj je utvrditi koliko je važan izvještaj o novčanim tokovima te kolika je njegova značajnost za upravljanje poslovanjem u malim i srednjim poduzećima u RH. Rad se temelji na analizi i sintezi primarnih izvora podataka odnosno knjiga, zakona i propisa te stručnih članaka koji se bave financijskim izvještavanjem. Prema Zakonu o računovodstvu, mikro i mali poduzetnici kao obveznici Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja nisu obvezni sastavljati izvještaj o novčanim tokovima, dok su srednji poduzetnici obavezni. Za uspješno vođenje poslovanja neophodne su informacije, od kojih značajan dio nastaje u računovodstvu te se prezentira u financijskim izvještajima. Svi izvještaji međusobno su povezani, a razumijevanje stanja koje prikazuju neophodno je za donošenje kvalitetnih i racionalnih poslovnih odluka. Izvještaj o novčanim tokovima dio je temeljnih financijskih izvještaja sastavljen direktnom ili indirektnom metodom i prikazuje priljeve i odljeve novca klasificirane kao tokove od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Analiziranje izvještaja o novčanim tokovima neizostavna je stavka kod promatranja financijskih izvještaja nekog poduzeća zbog svoje niske podložnosti manipulaciji podacima. Unatoč tomu izvještaj o novčanim tokovima u mikro i malim poduzećima treba proučavati drugačije nego u srednjim poduzećima zbog različite zakonske obveze. Razlog različitom zakonskom okviru može biti različit broj vanjskih korisnika ili važnost internim nasuprot vanjskim korisnicima.

Ključne riječi: izvještaj o novčanim tokovima, mala i srednja poduzeća, financijski izvještaji

Importance of cash flow statement in monitoring business of small and medium enterprises

ABSTRACT

This paper researches a cash flow statement and the benefits of creating one for small and medium enterprises. The goal is to determine the importance of cash flow statements and their significance for managing a business in small and medium enterprises in the Republic of Croatia. This paper is based on the analysis and synthesis of primary data sources that are books, acts, and regulations, and professional articles dealing with financial reporting. According to the Accounting Act, micro and small enterprises are obligors of Croatian standards of financial reporting. They are not required to make cash flow statements, while medium enterprises are required. To run a business successfully information is necessary, and a significant amount of that information is created in accounting and presented in financial statements. All financial statements are interconnected, and for making quality and rational business decisions it is necessary to understand the information presented in financial statements. The cash flow statement is one of the basic financial statements. It can be created using direct or indirect method and it shows cash inflow and cash outflow classified as cash flow from operations, investing, and financing activities. When analyzing financial reports of a business it is necessary to include cash flow statement because of its low susceptibility to data manipulation. Despite that, the cash flow statement of micro and small enterprises should be studied differently than in medium enterprises because of different law obligations. The reason for a different legal framework can be a different number of external users or the importance of internal versus external users.

Keywords: cash flow statement, small and medium enterprises, financial statements

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	3
3. Definiranje mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata (MMSPS)	3
4. Upravljanje poslovanjem pomoću završnih financijskih izvještaja	5
4.1. Završni financijski izvještaji	5
4.1.1. Bilanca.....	6
4.1.2. Račun dobiti i gubitka	8
4.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima.....	9
4.1.4. Ostali završni financijski izvještaji.....	11
5. Aktivnosti u izvještaju o novčanim tokovima.....	12
5.1. Poslovne aktivnosti u novčanim tokovima.....	12
5.2. Investicijske aktivnosti u novčanim tokovima	13
5.3. Financijske aktivnosti u novčanim tokovima	13
6. Metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku	14
6.1 Direktna metoda	14
6.2 Indirektna metoda.....	14
7. Upravljanje poslovnim subjektom pomoću novčanog toka	16
7.1. Izazovi poslovnih subjekata u pojedinim fazama životnog ciklusa	17
7.1.1. Novčani jaz.....	18
7.2. Značaj izvještaja o novčanim tokovima za upravljanje poslovanjem	19
8. Zaključak.....	20
Literatura	21
Popis tablica	23
Popis slika	23

1. Uvod

U ovom radu istraživat će se važnost i specifičnosti financijskog izvještavanja u malim i srednjim poduzećima. Odbor za standarde financijskog izvještavanja objavio je 2008. godine Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI). HSFI su posebno prilagođeni potrebama malih i srednjih poduzetnika koji su prevladavajući u hrvatskom gospodarstvu. (HSFI, 2015) Ova odluka upućuje na specifičnosti financijskog izvješćivanja u malim i srednjim poduzećima.

Obveznici HSFI nisu obvezni sastavljati izvještaj o novčanim tokovima, prema Zakonu o računovodstvu. Unatoč tomu, Vrbošić i Princi Grgat (2014) preporučaju sastavljanje izvještaja o novčanom toku za mala i srednja poduzeća, u svrhu planiranja likvidnosti, te ukazuju kako izvještaji o novčanim tokovima mogu pomoći u uočavanju budućih problema. Autori Perčević i Mićin (2016) u svom preglednom radu *Utvrdjivanje odnosa između uspješnosti poslovanja i slobodnog novčanog toka* ukazuju na porast značajnosti izvještaja o novčanim tokovima zato što je mogućnost manipulacije podacima svedena na najmanju moguću razinu.

U ovom radu istražiti će se izvještaj o novčanim tokovima te koristi sastavljanja tog izvještaja za mala i srednja poduzeća. Cilj je utvrditi kolika je njegova značajnost za upravljanje poslovanjem u malim i srednjim poduzećima u Republici Hrvatskoj.

U radu će prvo biti definirani mikro, mali i srednji poslovni subjekti, za što postoji više definicija. Razmotrit će se kriteriji za mikro, male i srednje poduzetnike koje definira Zakon o poticanju malog i srednjeg poduzetništva, te oni koje definira Zakon o računovodstvu. Nakon toga razmotrit će se važnost i uloga pojedinih financijskih izvještaja za upravljanje poslovanjem. Posebno su objašnjeni bilanca i račun dobiti i gubitka, koje moraju sastavljati svi poslovni subjekti, te predmet ovoga rada izvještaj o novčanim tijekovima. U zajedničkom poglavlju ostali završni financijski izvještaji bit će ukratko pojašnjena još tri dva godišnja financijska izvještaja koje mikro mali i srednji poduzetnici nisu obvezni sastavljati, i bilješke uz financijske izvještaje koje su svi poslovni subjekti obavezni izrađivati. Potom se fokus potpuno usmjerava na izvještaj o novčanim tokovima, pregledom aktivnosti koje se bilježe i metoda kojima se mogu sastavljati. Razmotrit će se načini na koje izvještaj o novčanim tokovima može biti koristan za upravljanje poslovnim subjektom te značajnost

izvještaja za upravljanje poslovanjem. Objasnjeno je i pojam novčanog jaza koji je važno razumjeti kod planiranja novčanih tijekova u poslovanju.

2. Metodologija rada

Rad se temelji na analizi i sintezi primarnih izvora podataka, odnosno knjiga, zakona, i propisa te stručnih članaka koji se bave financijskim izvještajima i malim i srednjim poduzećima u računovodstvenom smislu. Započinje korištenjem metode deskripcije kako bi se poboljšalo daljnje razumijevanje sadržaja, te koristi postupak klasifikacije na temelju različitih kriterija u trećem poglavlju. Osim toga, u nekoliko dijelova koristi se i komparativna metoda za uspoređivanje informacija iz različitih izvora. (Zelenika 2011)

3. Definiranje mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata (MMSPS)

Pojam malih i srednjih poduzeća širok je pojam i obuhvaća velik broj različitih subjekata, pod djelatnosti, broju zaposlenih, visini prihoda i vrijednosti resursa. Tako velik skup različitosti treba, za potrebe upravljanja, nadzora nad poslovanjem, ili npr. financiranja, klasificirati po nekim zajedničkim karakteristikama. Na taj način, moguće je lakše definirati informacijske zahtjeve koje neka poduzeća, osim za potrebe regulatora trebaju osigurati za sadašnje i potencijalne investitore i kreditore. Polazno pitanje, u kontekstu računovodstva i financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća jesu kriteriji klasifikacije. (Žager, Dečman, 2015)

Prema Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 53/12, 56/13, 121/16) razlikuju se mikro, mali i srednji subjekti, radi osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva.

Tabela 1 Kriteriji za klasifikaciju mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata

Kriterij	Mikro	Mali	Srednji
Broj zaposlenih	<10	<50	<250
Poslovni prihod	<2.000.000,00€	<10.000.000,00€	<50.000.000,00€
Dugotrajna imovina	<2.000.000,00€	<10.000.000,00€	<43.000.000,00€

Izvor: Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 53/12, 56/13, 121/16)

Broj zaposlenih osoba se odnosi na prosječan broj zaposlenih tijekom prethodne godine, a kriterij dugotrajna imovina koristi se ako je subjekt obveznik poreza na dohodak. Ako je subjekt obveznik poreza na dobit koristi se kriterij ukupne aktive.

Klasifikacija se prije svega provodi zbog ostvarivanja određenih prava, ali izvršavanja određenih zakonskih obveza. U kontekstu prava često se ističu beneficije i pogodnosti vezane uz financiranje, dok je izvršavane obveza najčešće vezano uz obvezu financijskog izvještavanja, revizije te neke druge obveze. S obzirom da ovisno o veličini poduzeća proizlaze prava i obveze poduzetnika, kriteriji klasifikacije dobivaju posebno na značaju. Uobičajeno se klasificiraju na mala, srednja i velika poduzeća. (Žager, Dečman, 2015)

Postoje kvantitativni i kvalitativni kriteriji klasifikacije. Uobičajeno je primjenjivati kriterije koji se mogu lako odrediti, kao broj zaposlenih, prihodi i aktiva. No, u nekim slučajevima poduzeće s malo zaposlenih može ostvarivati visoke prihode i biti ključan u djelatnosti u kojoj posluje. U takvim slučajevima radi se o poslovnim subjektima čije poslovanje treba detaljnije pratiti u smislu primjene zakonskih propisa. Stoga se kvantitativni kriteriji često dopunjuju kvalitativnim kriterijima koji mogu kvalitetnije uputiti u ulogu i značaj poslovnog subjekta u ukupnom gospodarstvu zemlje. (Žager, Dečman, 2015)

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20) poduzetnici se razvrstavaju na mikro male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. I to na temelju sljedećih pokazatelja.

Tabela 2 Kriteriji za klasifikaciju mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata

Pokazatelj	Mikro	Mali	Srednji
Broj zaposlenih	<10	<50	<250
Ukupni prihodi	<5.200.000,00kn	<60.000.000,00kn	<300.000.000,00kn
Iznos aktive	<2.600.000,00kn	<30.000.000,00kn	<150.000.000,00kn

Izvor: Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20)

Poduzetnici pripadaju kategorijama ako se nalaze ispod graničnih vrijednosti u dva od tri navedena uvjeta. Veliki poduzetnici su oni koji prelaze granične vrijednosti u najmanje dvije stavke te zadovoljavaju jedan kvalitativni pokazatelj definiran Zakonom u čl.5 stavki 1.

4. Upravljanje poslovanjem pomoću završnih financijskih izvještaja

Žager (2017) smatra kako je za uspješno vođenje poduzeća neophodna informacijska podloga. Osnovni zadatak računovodstva je prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te prezentiranje informacija zainteresiran korisnicima. Značajan dio takvih informacija zapisan je u financijskim izvještajima koji predstavljaju završnu fazu računovodstvene obrade podataka i pojavljuju se kao nositelji informacija.

„Računovodstveno informiranje objedinjava računovodstveno planiranje, knjigovodstvo, računovodstvenu kontrolu i računovodstvenu analizu. Ono je najvažniji dio ukupnog informacijskog sustava i ima zadatak računovodstvene informacije prezentirati zainteresiranim korisnicima (internim ili eksternim). Način informiranja može biti različit. Najvažniji oblik jesu temeljni financijski izvještaji, i to: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaji o promjenama vlasničke glavnice, izvještaj o novčanim tokovima i bilješke uz financijske izvještaje. (...)“

Bez obzira na pojedine klasifikacije računovodstva i njihovu namjenu potrebno je naglasiti da je svako računovodstvo usmjereno potrebama upravljanja. Razlike koje se između navedenih vrsta računovodstva pojavljuju jesu ustvari razlike samo s informacijskog aspekta. Računovodstvo je uslužna funkcija u procesu upravljanja jer osigurava informacije za potrebe odlučivanja i upravljanja.“ (Žager i sur., 2017:86-87)

4.1. Završni financijski izvještaji

Za uspješno vođenje poslovanja neophodne su adekvatne informacije. Značajan dio takvih informacija nastaje u računovodstvu i zapisan je u financijskim izvještajima. Oni predstavljaju završnu fazu računovodstvene obrade podataka. Informirati korisnike znači predočiti relevantne i pouzdane informacije u prepoznatljivom i razumljivom obliku osobama kojima su namjenjene. Izvještaji su korisni širem krugu korisnika, korisnicima unutar i izvan

poduzeća. Jednako tako služe prikazivanju rezultata uprave, kako bi se moglo procijeniti upravlja li se resursima poduzeća kvalitetno i u svrhu ispunjavanja ciljeva poduzeća. (MSFI, 2009)

Prema Zakonu o računovodstvu (čl.19., stavka 2.), godišnji financijski izvještaji su:

- izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- izvještaj o novčanim tokovima
- izvještaj o promjenama kapitala
- bilješke uz financijske izvještaje

Prema navedenom Zakonu, mali i mikro poduzetnici su dužni sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje, a poduzetnici koji su obveznici Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja u sklopu sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Svi izvještaji međusobno su povezani, a neki su statičnog karaktera kao što je bilanca, dok su drugi dinamičkog karaktera. Bilanca prikazuje financijsko stanje poduzeća u određenom trenutku, i kao završni financijski izvještaj stavlja se na kraju poslovne godine, a drugi pokazuju promjene u određenom razdoblju s toga imaju dinamički karakter. Takvi su račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama kapitala. Razumijevanje stanja koje prikazuju financijski izvještaji omogućava donošenje primjerenih i racionalnih poslovnih odluka. (Žager i sur., 2017)

4.1.1. Bilanca

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Posebno je važan izvještaj jer prikazuje međuodnos imovine obveza i kapitala određenog poduzeća. Zbog sistematiziranog prikazivanja imovine, kapitala i obveza, bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća i koji služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja.

Prema međunarodnim standardima financijskog izvještavanja elementi koji su u izravnom odnosu s mjerenjem financijskog položaja su imovina, obveze i kapital, prema sljedećim definicijama:

- a) imovina ili sredstvo je resurs koji je pod kontrolom poduzeća i proizlazi ih prošlih događaja te se od njega očekuju ekonomske koristi
- b) obveza je postojeći dug poduzeća koji je proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji mogu ostvarivati ekonomske koristi
- c) kapital ili glavnica je ostatak imovine nakon odbitka obveza

Imovina predstavlja resurse poduzeća, međutim, ne prikazuju se svi resursi u bilanci, nego samo oni koji zadovoljavaju određene uvjete po računovodstvenim propisima. Temeljni kriteriji su vjerojatnost budućih ekonomskih koristi i pouzdanosti mjerenja. Tako se materijalna dobra prilikom nabave vode po nabavnoj vrijednosti, a kasnije je potrebno u skladu s računovodstvenim standardima prikazivati u fer vrijednosti. Tržišnu vrijednost, odnosno cijenu po kojoj je netko spreman kupiti dobro teško je odrediti u svakom trenutku osim za npr. dionice kojima se trguje na burzi, pa se materijalna imovina ipak najčešće vodi po modelu nabavne vrijednosti, kako ne bi bilo potrebe za plaćanjem procjenitelja.

Prema pojavnom obliku postoje dvije vrste imovine, materijalna i nematerijalna, a prema vremenu transformacije u novčani oblik kratkotrajna (obrotna) imovina i dugotrajna (stalna, fiksna) imovina koje utječu na likvidnost poduzeća.

Obveze i kapital izvori su imovine. Svaka imovina ima podrijetlo, odnosno način pritjecanja u poduzeće. Izvori mogu biti vlasnici poduzeća (kapital) ili dobavljači (obveza), banke i financijske institucije (obveza). Kapital je vlastiti izvor, a u računovodstvenom smislu ne radi se o konkretnoj imovini, nego o dijelu imovine koji pripada vlasnicima. Kapital je prema roku dospjeća trajni oblik izvora imovine, jer u normalnim uvjetima poslovanja vlasnici ne mogu povući svoj ulog. Obveze mogu biti kratkoročne, koje će biti potrebno podmiriti u roku manjem od jedne godine, i dugoročne koje dospijevaju u roku duljem od jedne godine.

XYZ d.d.

Bilanca
na datum 31. prosinca 2010.

	<i>Bilješka</i>	31. 12. 2010. 000'kn	31. 12. 2009. 000'kn
AKTIVA			
Dugotrajna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	4	13.682	11.036
Odgodena porezna imovina	5	18	4
Ukupna dugotrajna imovina		13.700	11.040
Kratkotrajna imovina			
Zalihe	6	241.850	-
Potraživanja od kupaca	7	295.952	152.616
Ostala potraživanja	8	6.724	4.380
Novac i novčani ekvivalenti	9	410	23.732
Ukupna kratkotrajna imovina		544.936	180.728
UKUPNA AKTIVA		558.636	191.768
PASIVA			
Kapital			
Upisani kapital	10	159.672	78.672
Rezerve		27.240	8.240
Zadržana dobit / (preneseni gubitak)		(98)	(900)
Ukupan kapital i rezerve		186.814	86.012
Kratkoročne obveze			
Obveze prema dobavljačima	11	206.946	91.676
Kratkoročni zajmovi	12	149.480	-
Porez na dobit		3.766	1.822
Ostale kratkoročne obveze	13	11.630	12.258
Ukupne kratkoročne obveze		371.822	105.756
UKUPNA PASIVA		558.636	191.768

Slika 1 Primjer bilance prema MSFI

Izvor: Briški i sur., 2011:152

Bilanca predstavlja dvostruki prikaz imovine, jednom prema pojavnom obliku a drugi put prema podrijetlu odnosno izvoru te imovine. Imovina se još naziva aktiva, a izvori imovine pasiva. Budući da bilanca prikazuje imovinu poduzeća sa dva aspekta, nužno je postojanje bilančne ravnoteže između aktive i pasive. Što treba imati na umu prilikom analize financijskih izvještaja nekog poduzeća. (Žager i sur., 2017)

4.1.2. Račun dobiti i gubitka

Prema Zakonu o računovodstvu, svi poduzetnici su obavezni sastavljati račun dobiti i gubitka na kraju poslovne godine. Poduzetnik je svaka pravna i fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit zbog obavljanja djelatnosti.

Račun dobiti i gubitka je temeljni financijski izvještaj, koji prikazuje uspješnost poslovanja u određenom razdoblju. Prikazuje prihode i rashode poslovanja u razdoblju za koje se sastavlja, te financijski rezultat, dobit ili gubitak koji je ostvaren. Financijski rezultat računa se kao razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, te se još naziva i dobit ili gubitak prije oporezivanja.

Prihodi i rashodi prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja promatraju se kroz njihov utjecaj na povećanje ili smanjenje ekonomske koristi.

„Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima kao posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama vlasnika.

Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima kao posljedicu smanjenje glavnice, ali ne u svezi s raspodjelom glavnice“ (Žager i sur., 2017:110)

Prihodi i rashodi mogu se podijeliti na dvije vrste. Poslovni prihodi i rashodi nastaju obavljanjem redovne djelatnosti poduzeća, odnosno uobičajenim poslovanjem. Poslovni prihod je prihod od prodaje te ostali poslovni prihodi. Poslovni rashodi mogu biti troškovi sirovina i materijala, troškovi prodane robe, troškovi osoblja, amortizacija i ostali.

Financijski prihodi i rashodi ostvaruju se ulaganjem u dionice, druga financijska ulaganja, na osnovu kamata, zajmova, tečajnih razlika. (RRiF.hr, 10.8.20.)

U Hrvatskoj je dugo godina postojala kategorija izvanrednih prihoda odnosno rashoda, no zbog izmjena računovodstvenih standarda takvi prihodi i rashodi se sada klasificiraju kao ostali poslovni prihodi ili rashodi. U regulativama nekih zemalja i dalje postoji kategorija izvanrednih prihoda odnosno rashoda. (Žager i sur., 2017)

4.1.3. Izvještaj o novčanim tokovima

„Izvještaj o novčanim tokovima sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca.“ (Žager i sur., 2017:124) Prema čl. 19. Zakona o računovodstvu, izvještaj o novčanom tijeku obavezni su sastavljati srednji i veliki poduzetnici bez obzira na njihov organizacijski oblik. Oblik i sadržaj izvješća nije propisan zakonom. Iako mikro i mali poduzetnici nisu obavezni sastavljati izvještaj o novčanim tokovima, sastavljanje je preporučljivo zbog planiranja likvidnosti svog poduzeća. (Vrbošić, Princi Grgat, 2014)

Sadržaj izvješća definira MRS-7, međutim ipak postoji iznimka za velika dionička društva sa više od 100 zaposlenih ili kapital veći od 30.000.000,00 kn, kojima RH nije jedini dioničar. Njima je komisija za vrijednosne papire propisala obvezan sadržaj izvješća i primjenu indirektna metode. (Muhar, 2002)

Izvještaj o novčanim tokovima pruža dodatne korisne informacije korisnicima, uz izvještaj dobiti i gubitka i bilancu poduzeća. Izvještaj o novčanim tokovima naglašava novac i likvidnost, umjesto prihoda, rashoda i dobiti. (Alexander, Britton, Jorissen, 2005)

Cilj izvještaja o novčanim tokovima je pružiti osnovu za ocjenjivanje mogućnosti subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente, i potrebu subjekta za korištenjem novčanih tokova. „Ekonomске odluke koje donose korisnici, zahtijevaju ocjenu mogućnosti subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente te vrijeme i izvjesnost njihova stvaranja.“ (MSFI, 2009:17)

Usporedno s drugim financijskim izvještajima, izvještaj o novčanim tokovima daje pravu sliku o poduzeću. Omogućuje korisnicima uvid u promjenu neto imovine subjekta, financijsku strukturu, likvidnost i solventnost. Ponekad poduzeća ostvaruju profit prema računu dobiti i gubitka, a svejedno imaju poteškoća u podmirivanju obveza. Do toga dolazi zato što se prihodi i rashodi bilježe u trenutku nastanka poslovnog događaja, a ne u trenutku stvarnog primitka ili izdatka novca. „U bilo kojoj poslovnoj godini postojat će potpune i nepotpune transakcije. Transakcija je potpuna kada dođe do konačnog gotovinskog poravnanja i ne uzrokuje teškoće u mjerenju dobiti. (...) Što je veći broj nepotpunih transakcija viši je stupanj procjenjivanja, prema tome, veći je rizik da su investitori u zabludi ako se stvarni ishod razlikuje od procjena.“ (Alexander, Britton, Jorissen, 2005:424)

Izvještaj o novčanim tokovima može služiti za procjenu budućih novčanih tokova na temelju povijesnih podataka. Povijesne informacije korisne su za provjeravanje točnosti

prijašnjih procjena novčanih tokova i u analiziranju odnosa između profitabilnosti i neto novčanog toka. U izvještaju, novčani tokovi se prikazuju tijekom razdoblja, klasificirani kao novčani tokovi od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Drugi detalji o novčanim tokovima bit će opisani u sljedećim poglavljima. (MSFI, 2009)

4.1.4. Ostali završni financijski izvještaji

Prema Zakonu o računovodstvu, još su tri godišnja financijska izvještaja: izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sastavljaju samo poduzetnici obveznici međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, dok obveznici Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja nisu obvezni sastavljati ovaj izvještaj. Razlog tomu jest to što su HSFI posebno prilagođeni potrebama malih, srednjih i mikro poduzetnika, jednostavniji su i manjeg opsega, ali stručno i teoretski zadovoljavaju kriterije suvremenog financijskog računovodstva. (HSFI, 2015)

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti sastoji se od dva dijela, gdje se u prvom prikazuju stavke računa dobiti i gubitka, a u nastavku ostale sveobuhvatne dobiti. Sveobuhvatnu dobit čini zbroj prvog i drugog dijela, odnosno rezultat računa dobiti i gubitka uvećan za ostale sveobuhvatne dobiti.

Ovaj izvještaj u pravilu sastavljaju velika poduzeća koja imaju najčešće velik udio financijske imovine. U strukturi računa dobiti i gubitka poželjno je imati što veći udio prihoda iz poslovnih aktivnosti, međutim, u nekim okolnostima kao što su velike fluktuacije cijena na burzi ili inflacija dolazi do ostvarenja nerealiziranih dobitaka. Na primjer, dionicu kupimo za 10 kn i njezina vrijednost je vidljiva u bilanci, te se do kraja razdoblja odnosno poslovne godine vrijednost dionice promijeni na 17 kn došlo je do porasta sredstava uloženi u dionice od 70%, međutim, ako dionica nije prodana, radi se o nerealiziranoj dobiti, koju je potrebno odvojeno prikazati u stavki ostala sveobuhvatna dobit. (Žager i sur., 2017)

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje promjene nastale na kapitalu između dva obračunska razdoblja. Detaljno prikazuje promjenu na bilo kojoj stavki kapitala. Kapital se

može mijenjati u slučajevima ostvarivanja dobiti, gubitka, isplate dividende, dodatnim ulaganjima, promjenom računovodstvenih politika

Informacije o promjeni kapitala koja proizlazi iz ostvarivanja dobiti mogu se prikazati u skraćenom obliku, odnosno izvještaju o zadržanoj dobiti. Takav izvještaj daje informacije o tome na koji način se dijeli ostvarena dobit, na dividende i zadržanu dobit. (Žager i sur., 2017)

Bilješke uz financijske izvještaje pružaju dodatne informacije koje nisu prezentirana u drugim financijskim izvještajima, ali su važne za razumijevanje bilo kojeg dijela financijskih izvještaja. Bitno je primjerice iskazati koje računovodstvene politike su korištene, koje metode amortizacije su korištene, način iskazivanja zaliha vijek trajanja imovine i korištene stope amortizacije. U bilješkama se navodi koje osnove mjerenja su korištene za utvrđivanje bruto knjigovodstvene vrijednosti, informacije koje potkrepljuju stavke prikazane u bilanci, izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, računu dobiti ili gubitka, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanim tokovima. (Muhar, 2002)

Bilješke pružaju i druge informacije koje se obavezno moraju navesti u godišnjem izvještaju, a sadržajno ne pripadaju niti jednom drugom izvještaju. (MSFI, 2009) U svakom slučaju, prezentiranje dodatnih informacija u obliku bilješki doprinosi upotrebljivosti informacija godišnjeg izvještaja, i njegovoj korisnosti za ocjenu kvalitete poslovanja. (Žager i sur., 2017)

5. Aktivnosti u izvještaju o novčanim tokovima

„Izvještaj o novčanim tokovima klasificira novčane tokove razdoblja od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti.“ (MSFI, 2009:17) Poslovne aktivnosti su ponajprije vezane uz osnovnu djelatnost poslovanja subjekta, dok su investicijske aktivnosti u službi održavanja tekuće likvidnosti i samog poslovanja.

5.1. Poslovne aktivnosti u novčanim tokovima

Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti najviše proizlaze iz obavljanja djelatnosti subjekta koje donose prihode. Takvi novčani tokovi su:

- novčani primici od prodaje roba i usluga
- novčani primici od tantijema, naknada i provizija
- novčane isplate dobavljačima
- novčane isplate zaposlenima i za račun zaposlenih
- novčani primici i isplate od osiguravajućeg subjekta za koristi od police osiguranja
- novčane isplate ili povrat poreza na dobit (MSFI, 2009)

5.2. Investicijske aktivnosti u novčanim tokovima

Novčani tokovi investicijskih aktivnosti vezani su za promjene na dugotrajnoj imovini.

To su:

- novčane isplate za stjecanje nekretnina, postrojenja i opreme nematerijalne imovine i druge dugotrajne imovine
- novčani primici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne imovine i druge dugotrajne imovine
- novčani primici od prodaje glavničkih ili dužničkih instrumenata drugih subjekata i udjela u zajedničkim pothvatima
- predujmovi i zajmovi dani drugim osobama (osim predujmova fin. institucija)
- futures-i forward-i opcije i swapovi, osim za svrhe trgovanja gdje su naplate klasificirane kao financijske aktivnosti (MSFI, 2009)

5.3. Financijske aktivnosti u novčanim tokovima

Financijske aktivnosti obuhvaćaju promjene vezane uz iznos odnosno strukturu kapitala i obveza. Najčešće su:

- novčani primici od izdavanja dionica ili drugih glavničkih instrumenata
- primici od kredita
- primici od izdavanja obveznica
- izdatci za otkup dionica od dioničara
- izdatci za dividende, kamate i povrat kredita (MSFI, 2009)

6. Metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku

6.1 Direktna metoda

Izvještaj o novčanim tokovima može se sastaviti prema direktnoj metodi gdje se u međuosobno stavljaju bruto primici i bruto izdatci novca svrstani po osnovnim aktivnostima, poslovnim, investicijskim i financijskim. „Ovaj oblik je vrlo jednostavan i razumljiv korisnicima jer eksplicitno i transparentno prikazuje konkretne primitke i izdatke klasificirane po aktivnosti.“ (Žager i sur., 2017:128)

POZICIJA IZVJEŠĆA	Tekuće razdoblje
A) Novčani tijekovi od poslovnih aktivnosti	4.763.676,82
Novčani primitci od kupaca	72.187.221,61
Novac isplaćen dobavljačima i zaposlenicima	67.220.228,70
Novac ostvaren poslovanjem	
Plaćene kamate	203.316,09
Plaćeni porezi na dobit	—
Novčani tijek prije izvanredne stavke	
Utrošci od podmirenog izvanrednog događaja	
Neto novac od poslovnih aktivnosti	
B) Novčani tijekovi od ulagateljskih aktivnosti	-2.053.747,10
Stjecanje podružnice X, bez stečenog novca	
Kupnja nekretnina, postrojenja i opreme	2.053.747,10
Utrošci od prodaje opreme	
Primljene kamate	
Primljene dividende	
Neto novac korišten u ulagateljskim aktivnostima	
C) Novčani tijekovi od financijskih aktivnosti	-2.795.581,87
Utršci od emitiranja dioničkog kapitala	
Utršci od dugoročnih posudbi	
Isplata obveza za financijski najam	2.795.581,87
Isplaćene dividende*:	
Neto novac korišten u financijskim aktivnostima	
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata	-85.652,15
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	155.956,14
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	70.303,99

Slika 2 Izvještaj o novčanim tokovima - direktna metoda

Izvor: Muhar, 2002:139

6.2 Indirektna metoda

Za sastavljanje izvještaja o novčanim tokovima može se koristiti i indirektna metoda. Do iznosa čistog novčanog toka dolazi se na osnovi bilance za dva usporedna razdoblja. Ova

metoda se temelji na činjenici da je novac dio imovine svakog poduzeća. Raščlanjivanjem dijelova imovine i izvora imovine dolazi se promjene novca. Potrebno je razumjeti te odnose kako bi se izvještaj sastavio po indirektnoj metodi. Početna jednakost je kako slijedi:

$$\mathbf{imovina = obveze + kapital}$$

$$\mathbf{kratkotrajna\ im. + dugotrajna\ im. = obveze + kapital}$$

$$\mathbf{novac + (kratkotrajna\ im. - novac) + dugotrajna\ im. = obveze + kapital}$$

$$\mathbf{\Delta novac + \Delta (kratkotrajna\ im. - novac) + \Delta dugotrajna\ im. = \Delta obveze + \Delta kapital}$$

$$\mathbf{\Delta novac = \Delta obveze + \Delta kapital - \Delta (kratkotrajna\ im. - novac) - \Delta dugotrajna\ imovina}$$

To znači da do povećanja novca dolazi ako se povećaju obveze ili kapital, ili ako se smanji kratkotrajna imovina umanjena za novac ili dugotrajna imovina. Do iznosa čistog novčanog toka dolazi se uobičajeno prikazom iznosa dobiti i na temelju početne i završne bilance. Iznos dobiti pokazuje promjenu u kapitalu i na njega treba dodati iznos amortizacije koja predstavlja promjenu na dugotrajnoj imovini, te se dalje usklađuje za promjene vrijednosti obveza i drugih pozicija nenovčane imovine. (Žager i sur., 2017)

POZICIJA IZVJEŠĆA	Tekuće razdoblje
A) Novčani tijek od poslovnih aktivnosti	4.763.676,82
Dobit / gubitak nakon poreza	99.851,85
Amortizacija	231.127,47
Povećanje / smanjenje vrijednosti zaliha	1.984.604,26
Povećanje / smanjenje kratkoročnih potraživanja	-22.722,65
Povećanje / smanjenje plaćenih troškova budućeg razdoblja i nedospjele naplate prihoda	-1.033.557,60
Povećanje / smanjenje kratkoročnih obveza	3.504.373,49
Povećanje / smanjenje dugoročnih rezerviranja	-
Povećanje / smanjenje odgođenog plaćanja troškova prihoda budućih razdoblja	-
Povećanje/smanjenje potraživanja za upisani, a neplaćeni kapital i gubitka iznad visine kapitala	-
Povećanje / smanjenje ostalih nenovčanih	-
B) Novčani tijek od investicijskih aktivnosti	-2.053.747,10
Povećanje / smanjenje nemater. dugotrajne imovine	-242.184,41
Povećanje / smanjenje materijalne dugotrajne imovine	-1.836.057,48
Povećanje / smanjenje financ. dugotrajne imovine	-
Povećanje / smanjenje dugoročnih potraživanja	-
Povećanje / smanjenje kratkotrajne financ. imovine	24.494,79
C) Novčani tijek od financijskih aktivnosti	-2.795.581,87
Isplate dividendi	-
Povećanje / smanjenje kapitala	-
Povećanje / smanjenje dugor. obveze s osn. zajmova	-1.038.907,15
Povećanje / smanjenje ostalih dugoročnih obveza	-
Povećanje / smanjenje kratkor. obveza s osnove zajma	-1.756.674,72
D) Neto povećanje / smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	-85.652,15
E) Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	155.956,14
F) Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	70.303,99

Slika 3 Izvještaj o novčanim tokovima - indirektna metoda

Izvor: Muhar, 2002:140

7. Upravljanje poslovnim subjektom pomoću novčanog toka

Promatranje novčanog toka neizostavna je stavka kod promatranja izvještaja o poslovanju nekog poduzeća. Razlog sve veće značajnosti novčanog toka proizlazi iz činjenice da su novčani tokovi najmanje podložni računovodstvenim manipulacijama. Računovodstvene politike ne dopuštaju ranije priznavanje, ili kasnije priznavanje novčanih tokova u financijskim izvještajima. Prilikom analize poslovanja subjekta, kombiniraju se informacije financijskih izvještaja temeljenih na obračunskoj osnovi, sa informacijama izvještaja o novčanim tokovima koji se temelji na novčanoj osnovi. (Perčević, Mićin, 2016) Ipak, moguće je manipulirati izvještajem o novčanim tokovima do određene mjere. Pod tim se podrazumijeva svrstavanje pojedinih stavki u kategorije u koje ne pripadaju. Investitori najvažnijim smatraju novčani tijek od poslovnih aktivnosti, pa, gdje je to moguće

menadžment može iz kategorija investicijskih ili financijskih aktivnosti prikazati stavke u kategoriji novčanih tijekova od poslovnih aktivnosti. (Schilit, Perler, Engelhart 2018)

Račun dobiti i gubitka i bilanca iako korisni, imaju puno ugrađenih pretpostavki i procjena, te su potencijalno pristrani. Izvještaj o novčanim tokovima je drugačiji, jer pogledom u novčane tokove indirektno se vidi bankovni račun poduzeća. (Berman, Knight, 2006)

„Novčani tok nam ne prikazuje samo dosadašnje upravljanje priljevima i odljevima nekog poduzeća, već nam prikazuje gdje u budućnosti mogu nastati problemi.“ (Vrbošić, Princi Grgat, 2014:76) Dobrim planiranjem vlastitog novčanog toka izbjegava se situacija nelikvidnosti, zato je potrebno napraviti realan plan novčanog toka pri novim investicijskim ulaganjima, kreditnim zaduženjima, ne radi vanjskih korisnika nego radi poduzeća. Loš novčani tok poduzeća poslovnih partnera može utjecati na poslovanje poduzeća, pa se preporuča analiziranje i njihovih izvještaja. (Vrbošić, Princi Grgat, 2014)

7.1. Izazovi poslovnih subjekata u pojedinim fazama životnog ciklusa

Novčani tijekovi mijenjaju se kako poduzeće prolazi kroz različite faze životnog ciklusa. Životni ciklus poduzeća razlikuje četiri faze, osnivanje, rast, zrelost i opadanje. U fazi osnivanja poduzeće karakteriziraju male količine prodaje, gubitci, niska likvidnost i visoka zaduženost. U fazi rasta bilježi se rast prodaje, počinje rasti profit, razina likvidnosti je visoka ali zaduženje je u porastu. U fazi zrelosti obilježja poslovanja jesu vrhunac prodaje, brojna konkurencija, novčani tijekovi su visoki i zaduženje relativno nisko. Ukoliko poduzeće ima dobru strategiju preživjet će fazu zrelosti i nastaviti poslovanje, no ukoliko se to ne dogodi nasljedit će faza opadanja. U fazi opadanja smanjenje prodaje smanjuje dobit i poduzeće se smanjuje. Istraživanja pokazuju kako je profit važniji od novčanih tijekova samo u fazi zrelosti, dok u svim drugim fazama životnog ciklusa poduzećima je važniji novčani tijek. Nadalje, u fazi osnivanja održavanje pozitivnog slobodnog novčanog tijeka predstavlja poseban izazov zbog niske profitabilnosti i više cijene kapitala. (Utami i sur., 2018)

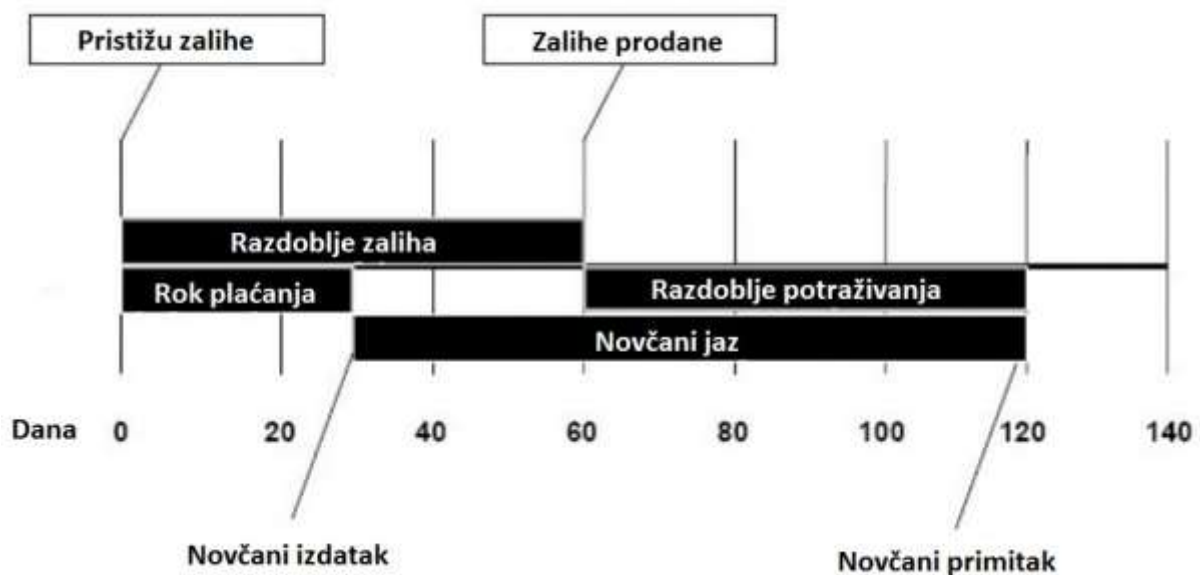
Ovisno o fazi životnog ciklusa poduzeća, pokazatelji poput povrata na imovinu, obrta imovine i profitne marže različito su uspješni u predviđanju povećanja profitabilnosti. Ukoliko investitori ne uzmu u potpunosti u obzir informacije iz izvještaja o novčanim

tokovima, mogu podcijeniti zrela poduzeća. Izvještaj o novčanim tokovima koristan je alat za analiziranje te predviđanje budućeg poslovanja. (Dickinson, 2011)

7.1.1. Novčani jaz

Novčani jaz (eng. cash gap) je razlika između broja dana plaćanja dobavljačima kupljenih roba i usluga i potrebnog broja dana naplate robe i usluge. Računa se po formuli:

$$\text{Novčani jaz} = \text{dani vezivanja zaliha} + \text{dani vezivanja kupca} - \text{dani vezivanja dobavljača}$$

Slika 4 Grafički prikaz novčanog jaza

Izvor: Borgia, D.J. i Burgess, 2000

Novčani jaz je potrebno premostiti, a ako poduzeće nije generiralo dovoljno slobodnog novčanog tijeka najčešća opcija je kreditiranjem. Kako velika poduzeća imaju lakši pristup kreditnim sredstvima, novčani jaz može predstavljati veći problem za mala poduzeća. Osim toga novčani jaz jako varira među različitim industrijama tako da su neka poduzeća

zahvaćenija ovim problemom bez obzira na veličinu. Premošćivanje novčanog jaza kreditiranjem izravno utječe na financijski rezultat poduzeća, s obzirom da se na pozajmljeni novac plaćaju kamate. (Perčević)

Novčani jaz dovodi poduzeće u rizik likvidnosti. “Ako se likvidnost shvati u izvornom obliku kao sposobnost cirkulacije imovine u kružnom toku poslovnih procesa poduzeća u planiranom obujmu i planiranom dinamikom, onda je ona i pretpostavka takvog poslovanja privrednog subjekta. Na taj se način likvidnost poslovanja može označiti sposobnošću odvijanja poslovanja bez zastoja, kroz slobodnu cirkulaciju imovine u poslovnim procesima bez zastoja“ (Orsag, 2011:117) Upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dostatne količine novca te osiguravanje raspoloživosti financijskih sredstava u obliku kreditnih linija. Izloženost kreditnim, kamatnim i tečajnim rizicima javlja se u tijeku redovnog poslovanja društva. Društvo ne koristi derivativne financijske instrumente kako bi se zaštitilo od izloženosti ovim rizicima. (Briški, 2011:170)

Likvidnost se može promatrati kao oblik financijskog osiguranja, ili štit od financijskog neuspjeha. Kada je likvidnost poduzeća viša, manja je vjerojatnost da će smanjenje prodaje, štrajk ili neki drugi zastoj u poduzeću dovesti do financijske krize. Ipak, previsoka likvidnost ima negativan utjecaj na povrat na imovinu pa je potrebno balansirati između povrata na imovinu i financijske zaštite. (Milling, 2005)

7.2. Značaj izvještaja o novčanim tokovima za upravljanje poslovanjem

Izvještaj o novčanim tijekovima je vrlo koristan u promatranju poslovanja bilo kojeg poduzeća, međutim najčešći korisnici izvještaja o novčanim tijekovima jesu vanjski korisnici. Izvještaj im donosi informacije koje su korisne u kombinaciji s drugim financijskim izvještajima, kako bi računovodstveni odnosno financijski pokazatelji bili što usporediviji. Cilj je omogućiti vanjskim korisnicima ispravno prosuđivanje performance i financijskog položaja poduzeća. (Alexander, Britton, Jorissen, 2005)

Iako se menadžerima stavlja naglasak na ostvarenje profita, količina dostupnog novca bit će najvažnija u planiranju financiranja poslovanja, posebno u fazi osnivanja, ili kod jako zaduženih poduzeća. Izrada novčanog proračuna omogućava planiranje zahtjeva za financiranjem i otplatu. Ovo je moguće samo ako su predviđanja o novčanim tijekovima vrlo precizna. (Tennent, 2008)

8. Zaključak

Promatranjem važnosti izvještaja o novčanim tijekovima u malim i srednjim poduzećima može se uočiti kako bi o malim i srednjim poduzećima u tom kontekstu trebalo govoriti odvojeno. Mikro i mala poduzeća prema Zakonu o računovodstvu nisu obvezna sastavljati izvještaj o novčanim tijekovima, dok srednja poduzeća jesu. Razlog tomu može biti manja kompleksnost poslovanja mikro i malih poduzeća i manji broj vanjskih korisnika financijskih izvještaja. Budući da su vanjski korisnici ili investitori često oni koji zahtijevaju što transparentnije i objektivnije financijske izvještaje izvještaj o novčanim tijekovima prvenstveno je koristan vanjskim korisnicima. Također mogućnost manipuliranja financijskim izvještajima postaje značajniji problem kod velikih poduzeća.

Mikro i mala poduzeća budući da nisu obavezna sastavljati izvještaj o novčanim tokovima ne pridaju veliku pozornost tom izvještaju. Nekoliko autora preporučaju sastavljanje ovog izvještaja zbog vođenja poduzeća, i u svrhu planiranja likvidnosti. Novčani tijek izuzetno je važan u bilo kojem poduzeću, ali posebno je važno održavanje likvidnosti malih, tek osnovanih poduzeća. Međutim čini se da je kod malih, ali prvenstveno mikro poduzeća najvažnije da menadžer razumije koncept novčanog tijeka i uzima ga u obzir u vođenju poslovanja i donošenju odluka.

Jedno od glavnih ograničenja ovoga rada proizlazi iz toga što većina postojeće literature, koja se bavi istraživanjem izvještaja o novčanim tokovima kao primjer koristi izvještaje srednjih, a najviše velikih poduzeća. Ta poduzeća su ona koja najčešće sastavljaju izvještaje o novčanom toku zbog vanjskih korisnika koji trebaju što detaljnije i objektivnije financijsko izvještavanje. Također, ovaj rad ne sadrži praktični dio istraživanja, koji bi mogao pomoći u odgovoru na pitanje o važnosti izvještaja o novčanim tokovima u upravljanju malim poduzećima.

Literatura

1. Alexander D., Britton A., Jorissen A. (2005). International Financial Reporting and Analysis. London: Thomson Learning
2. Berman K., Knight J. (2006). Financial intelligence – A manager's guide to knowing what the numbers really mean. Boston: Harvard business school press
3. Borgia, D. J., Burgess, D. O. (2000). Reducing the cash gap by factoring www.crfonline.org/orc/pdf/ref15.pdf (6.9.2020.)
4. Briški D. i sur., (2011). Sastavljanje financijskih izvještaja poduzetnika i porezne prijave za 2010. Godinu. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
5. Dickinson V. (2011). Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle, istraživački članak. <https://doi.org/10.2308/accr-10130> (6.9.2020.)
6. HSFI - Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (NN 78/2015) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_86_1709.html (12.8.2020)
7. MSFI - Odluka o objavljivanju međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (NN 136/09) <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/404789.pdf> (10.8.2020)
8. Milling B. E. (2005). Osnove financija – financijski alatai za nefinancijske menadžere. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
9. Muhar J. (2002). Završni račun s analizom – 2. Izmijenjeno i dopunjeno izd. Zagreb: Poslovni zbornik
10. Orsag S. (2011). Vrijednosni papiri, investicije i instrumenti financiranja. Sarajevo: Revicon
11. Perčević H. – Upravljanje novčanim tokom. EFZG http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/poslovno_planiranje/upravljanje%20nov%C4%8Danim%20tokom.pdf (12.8.2020)
12. Perčević H., Mićin M. (2016). Utvrđivanje odnosa između uspješnosti poslovanja i slobodnog novčanog toka, zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, str. 224-241. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/203926> (12.8.2020.)
13. Računovodstvo, revizija i financije, RDG-POD <https://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/RDG-2016.pdf> (10.8.2020.)
14. Schilit H. M., Perler J., Engelhart Y. (2018). Financial shenanigans – How to detect accounting gimmicks and fraud in financial reports, fourth edition. E-knjiga: McGraw

- http://dl.booktolearn.com/ebooks2/finances/9781260117264_Financial_Shenanigans_818_5.pdf (8.9.2020.)
15. Tennent J. (2008). Guide to financial management. London: The Economist Newspaper
 16. Utami D. i sur. (2018). The Association Between Cash Flow and Leverage for Firm Life Cycle. KnE Social Sciences, 3(10). <https://doi.org/10.18502/kss.v3i10.3444> (6.9.2020.)
 17. Vrbošić A., Princi Grgat D. (2014). Tajne uspješnog poslovanja – vodič za mala i srednja poduzeća. Zagreb: školska knjiga
 18. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 53/12, 56/13, 121/16) <https://www.zakon.hr/z/527/Zakon-o-poticanju-razvoja-malog-gospodarstva> (9.8.2020.)
 19. Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20) <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (9.8.2020.)
 20. Zelenika, R. (2011). Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela • PISANA DJELA NA STRUČNIM I SVEUČILIŠNIM STUDIJIMA. Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci ; IQ PLUS d.o.o. – Kastav
 21. Žager K., Dečman N. (2015). Računovodstvo malih i srednjih poduzeća. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
 22. Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L. (2017). Analiza financijskih izvještaja, načela – postupci – slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Popis tablica

Tabela 1 Kriteriji za klasifikaciju mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata 3

Tabela 2 Kriteriji za klasifikaciju mikro, malih i srednjih poslovnih subjekata 4

Popis slika

Slika 1 Primjer bilance prema MSFI 8

Slika 2 Izvještaj o novčanim tokovima - direktna metoda 14

Slika 3 Izvještaj o novčanim tokovima - indirektna metoda 16

Slika 4 Grafički prikaz novčanog jaza 18